

Valtuustoaloite 20.4.2026 / Lasten ja nuorten kännykän ja sosiaalisen median käytön rajaaminen harrastus-, joukkue- ja seuratoiminnassa Jämsän vapaa-aikapalveluissa

Sivla 16.06.2026 § 83

Valmistelu: kirjastopalvelupäällikkö Risto Heikkinen, p. 044 705 8321, vapaa-aikapalvelupäällikkö Katja Pohjoismäki, p. 040 571 6556, hyvinvointikoordinaattori Tiina Riihinen, p. 050 384 8523

Kokoomuksen valtuustoryhmä (Lotta Ahola, Jukka Järvinen, Antti Manninen, Heikki Paavisto) on jättänyt kaupunginvaltuuston kokouksessa 20.4.2026 valtuustoaloitteen ”Lasten ja nuorten kännykän ja sosiaalisen median käytön rajaaminen harrastus-, joukkue- ja seuratoiminnassa Jämsän vapaa-aikapalveluissa”. Aloitteen on lisäksi allekirjoittanut 10 muuta valtuutettua.

Valtuustoaloitteessa todetaan, että ”Terveysten ja hyvinvoinnin laitos ja Opetushallitus ovat laatineet uudet kansalliset suositukset lasten ja nuorten älylaitteiden ja digitaalisten sisältöjen käytöstä. Suositusten tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, keskittymiskykyä ja sosiaalisia suhteita tukevia käytäntöjä. [...] Uusi lainsäädäntö lisäksi rajoittaa älypuhelimien käyttöä kouluissa ja puhelimet on pidettävä poissa vähintään opetuksen ajan. [...] Koulujen lisäksi harrastustoiminta on toinen merkittävä kasvuympäristö, jossa lapset viettävät ison osan ajastaan.” Aloitteessa tuodaan esiin älypuhelimien ja sosiaalisen median käytön vaarat ja haitat esimerkkinä käyttö yhä enenevässä määrin kiusaamiseen, luvattomaan kuvaamiseen ja kuvien levittämiseen.

Aloitteessa esitetään, että Jämsän kaupunki (vapaa-aikapalvelut) laatii ja ottaa käyttöön suositukset kännykän ja sosiaalisen median käytöstä lasten ja nuorten harrastus-, joukkue- ja seuratoiminnassa, noudattaen THL:n ja OPH:n uusimpia kansallisia linjauksia. Suositukset tulee laatia yhdessä seuratoimijoiden kanssa siten, että niihin voidaan sitoutua kaikilla tasoilla.

Suomen Olympiakomitea ja Opetus- ja kulttuuriministeriö ovat 20.4.2026 julkaisseet digisuositukset lasten urheilu- ja liikuntaharrastuksiin. Suositukset pohjautuvat Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n ja Opetushallituksen alkuvuodesta 2026 julkaisemiin digitaalisten laitteiden vapaa-ajan käytön kansallisiin suosituksiin 0–13 -vuotiaille.

Lasten ja nuorten urheilu- ja liikuntaharrastusten digisuositusten mukaisesti ”lasten tasapainoiseen elämään kuuluu riittävästi liikettä ja vain rajatusti ruutua. Liikunta- ja urheiluharrastukset tarjoavat erinomaisen tauon digilaitteista ja lisäävät samalla päivittäisen liikunnan määrää. Urheilun digisuositukset tukevat harrastamisen yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta sekä ehkäisevät somekiusaamista. Suositukset on tarkoitettu seurojen toiminnan tueksi ja koskevat harrastajia 13 ikävuoteen asti.”

Suosituksat tiivistetysti:

- "Harrastukset ovat ruudutonta aikaa. Digilaitteet pidetään harjoituksissa ja kilpailuissa poissa näkyvistä, poikkeuksena turvallisuuteen ja terveyteen liittyvät perustelut.
- Harrastukseen liittyville matkoille ja vapaahetkille kehitetään yhteistä tekemistä ja vuorovaikutusta ilman digilaitteita.
- Harrastukseen liittyvä viestintä viestisovelluksissa ja somessa tapahtuu huoltajien kautta.
- Sovitaan pelisäännöt, jotka käydään läpi lasten ja huoltajien kanssa.

Suosituksilla halutaan vahvistaa seurojen tärkeää merkitystä ja niiden tekemää hyvää työtä yhteisöllisyyden tarjoajana sekä vastapainona digilaitteiden täyttämälle vapaa-ajalle. Seurat voivat tarkentaa ja konkretisoida suosituksia yhteisten pelisääntökeskusteluiden avulla."

Jämsän sivistyslautakunta on kokouksessaan (18.6.2025 / § 79) hyväksynyt perusopetuksen järjestyssääntömuutokset liittyen puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käyttörajoituksiin. Kokouksessa hyväksytyjen toimintaohjeiden mukaisesti puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käyttörajoitukset ovat jo voimassa myös aamu- ja iltapäivätoiminnassa, koulujen kerhotoiminnassa sekä nuorisolain mukaisessa harrastamisen Suomen mallin nuorten harrastustoiminnassa. Ko. toimintaan osallistuvat säilyttävät puhelimet ja muut mobiililaitteet häiriöttömässä tilassa esimerkiksi omassa repussa toiminnan aikana ja puhelinta saa käyttää vain toimintaa ohjaavan henkilön luvalla. Tästä poikkeuksina ovat puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käyttö:

- Toimintaa ohjaavan henkilön luvalla tapahtuva toiminnan luonteesta johtuva käyttö
- Henkilökohtaiseen terveydenhoitoon tai apuvälineenä
- Jos toimintaan osallistuvalla on kiireellinen tarve olla toiminnan aikana yhteydessä huoltajaan esimerkiksi sairastumisen vuoksi
- Toimintaan osallistuvalla on aina oikeus soittaa hätätilanteessa hätänumeroon

Puhelinta tai muuta mobiililaitetta ei saa käyttää toisen henkilön kuvaamiseen tai videoimiseen ilman toimintaa ohjaavan henkilön ja kuvattavan henkilön lupaa. Toisia henkilöitä koskevien kuvien ja videoiden julkaisu internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa on kielletty ilman asianomaisen henkilön lupaa.

Sivistystoimialan uusittujen avustusperiaatteiden (Sivistyslautakunta 23.4.2026 / § 52) mukaisesti sivistystoimialan avustuksia myönnettäessä arvioidaan myös hakijatahojen syrjinnän, häirinnän, kiusaamisen ja epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisemistä avustettavassa toiminnassa. Tämä periaate osaltaan ohjaa avustusten hakijoita (esim. nuorisotoimintaa järjestävät yhdistykset) myös vastuulliseen mobiililaitteiden ja sosiaalisen median käytön ohjeistamiseen.

Aloitteessa esitetään, että suositukset tulee laatia yhdessä seuratoimijoiden kanssa siten, että niihin voidaan sitoutua kaikilla tasoilla.

Jämsän vapaa-aikapalvelut järjestää syksyllä 2026 yhdistysten yhteistyöllä, jossa esitellään aiemmin mainitut lapsia ja nuoria koskevat digisuositukset ja käydään keskustelu, ovatko ne otettavissa Jämsässä käyttöön sellaisenaan liikunta- ja urheiluseuratoiminnassa ja soveltaen myös muussa lasten ja nuorten vapaa-ajan harrastustoiminnassa. Tämän jälkeen on mahdollista arvioida tarkemmin johtopäätöksiä suositusten osalta.

Kiitämme aloitteentekijöitä tärkeäksi kokemansa asian nostamisesta esiin ja tahtotilasta toimia lasten ja nuorten eduksi.

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö § 31 lautakuntien ja johtokuntien yleinen toimivalta.

Ehdotus

Sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen

Sivistyslautakunta hyväksyy vastauksen tehtyyn valtuustoaloitteeseen ja esittää sitä kaupunginhallitukselle ja -edelleen valtuustolle hyväksymistä varten.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Khall 10.08.2026
427/00.01.02/2026

Ehdotus

Kaupunginjohtaja Jori Reijula

1. Kaupunginhallitus antaa sivistyslautakunnan päätöksen mukaisen vastauksen tehtyyn valtuustoaloitteeseen.

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se toteaa valtuustoaloitteen johdosta annetun selvityksen riittäväksi. Aloite on loppuun käsitelty.

2. Tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Päätös